

УДК 069.5(477)(091):572/576(091)

DOI <https://doi.org/10.30970/pal.57.7>

МАЙБУТНЄ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МИНУЛОГО: ДО 120-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА ЯК ЦЕНТРУ НАУКИ, ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ

Ярина Тузяк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. М. Грушевського, 4, Львів, Україна, 79005
yarynатуzyak@gmail.com
orcid.org/0000-0002-5749-3235*

У статті здійснено ґрунтовний аналіз історичного розвитку, сучасного стану та стратегічних перспектив Палеонтологічного музею Львівського національного університету імені Івана Франка, який у 2025 році відзначає 120-річчя з дня заснування. Розкрито етапи становлення музею як науково-освітнього осередку, що відіграє важливу роль у формуванні академічної традиції та збереженні природничої спадщини України. Особливу увагу приділено місії, візії, цінностям і ключовим функціям музею, зокрема його ролі в популяризації палеонтологічних знань, розвитку наукового світогляду серед молоді, а також у забезпеченні міждисциплінарної взаємодії між наукою, освітою та культурою.

Проаналізовано внесок музею у формування екологічної свідомості, підтримку сталого розвитку й інтеграцію у міжнародний науково-культурний простір. Висвітлено освітні ініціативи, наукові дослідження, експозиційну діяльність та співпрацю з іншими музеями, університетами та громадськими організаціями. Окремо розглянуто роль музею як платформи для неформальної освіти, наукової комунікації та культурного діалогу. Стаття підкреслює значення музею як динамічної інституції, що поєднує традиції з інноваціями, зберігаючи унікальні, рідкісні та цінні зразки викопної фауни і флори для майбутніх поколінь, а також сприяє формуванню національної ідентичності через призму природничої історії.

Ключові слова: Палеонтологічний музей, Львівський національний університет імені Івана Франка, наукова спадщина, місія музею, стратегічне бачення, наукова комунікація, природнича історія, взаємодія з громадськістю, культурна ідентичність, освіта, Україна.

Вступ. Палеонтологічний музей ЛНУ імені Івана Франка – один із найдавніших природничих музеїв України, який упродовж 120 років виконує важливу місію колекціонування, збереження, дослідження та популяризації палеонтологічної спадщини. Його діяльність виходить далеко за межі академічного простору, охоплюючи освітню, культурну й соціальну сфери. У контексті сучасних викликів музей не лише зберігає традиції,

а й формує стратегічне бачення свого розвитку як відкритої, інноваційної та суспільно значущої інституції.

120 років у геологічному масштабі – це частинка однієї мільйонної секунди – надто малий відрізок часу для прояву геологічних процесів, подій чи явищ, а тим паче для формування геологічного продукту – гірської породи, мінералу чи скам'янілості. Однак у людському вимірі це тривалий час для втілення задумів і здійснення планів, це час становлення багатофункціонального закладу природничого спрямування – Палеонтологічного музею, який подолав складний шлях з моменту започаткування перших зборів фосилій і гірських порід до його перетворення у скарбницю природних цінностей, які не підлягають відтворенню, й аж до унікальних і рідкісних колекцій, які отримали статус наукового об'єкта національного надбання.

Аналіз досліджень. Історію становлення й розвитку, функції та діяльність музею неодноразово висвітлювали в різних публікаціях – наукових статтях, путівниках, науково-популярних виданнях, присвячених ювілеям геологічного факультету, Палеонтологічного музею [1–5, 8, 10, 19]. На сучасному етапі аналіз досліджень охоплює кілька ключових напрямів, які можуть бути структуровані й відображають як історичну, так і сучасну роль Палеонтологічного музею ЛНУ імені Івана Франка (рис. 1):

1. Історичний розвиток музею.

1.1. Хронологічна еволюція: стаття висвітлює 120-річний шлях музею – від моменту заснування до сучасності, з акцентом на ключові етапи становлення як науково-освітнього осередку.

1.2. Формування академічної традиції: музей розглядається як інституція, що сприяла розвитку природничих наук у межах університету, на теренах Східної Європи й України та збереженню наукової спадщини.

2. Сучасний стан і функції.

2.1. Місія, візія, цінності: чітко окреслено стратегічні орієнтири музею, що охоплюють збереження, популяризацію та інтерпретацію палеонтологічної спадщини.

2.2. Освітня діяльність: музей виконує роль платформи для формальної та неформальної освіти, зокрема через інтерактивні програми, екскурсії, виставки.

2.3. Наукова комунікація: підкреслено значення музею у розвитку міждисциплінарної взаємодії між наукою, освітою та культурою.

3. Стратегічні перспективи.

3.1. Інтеграція в міжнародний простір: музей позиціонується як активний учасник глобального науково-культурного діалогу.

3.2. Сталій розвиток та екологічна свідомість: аналізується внесок музею у формування екологічної культури й підтримку цілей сталого розвитку.

3.3. Інноваційність: музей розглядається як динамічна інституція, що поєднує традиції з інноваціями, зокрема через цифровізацію, віртуальні експозиції тощо.

4. Соціокультурна роль.

4.1. Національна ідентичність: музей сприяє формуванню національної самосвідомості через призму природничої історії.

4.2. Культурний діалог: інституція виступає майданчиком для взаємодії між науковцями, освітянами, студентами та громадськістю.

Проведені дослідження демонструють комплексний підхід до аналізу музею як багатофункціонального простору, що поєднує наукову, освітню, культурну й соціальну місії. Такий підхід є актуальним у контексті сучасних викликів, зокрема цифрової трансформації, глобалізації науки та потреби у збереженні культурної спадщини.

Рис. 1. Схема, яка візуалізує ключові напрями аналізу діяльності Палеонтологічного музею ЛНУ імені Івана Франка

Метою статті є висвітлення значення Палеонтологічного музею ЛНУ імені Івана Франка як унікального науково-освітнього й культурного осередку, що протягом 120 років зберігає, досліджує та популяризує палеонтологічну спадщину України та світу. Стаття покликана представити стратегічне бачення розвитку музею в контексті його місії, візії та цінностей, а також окреслити його роль у формуванні наукового світогляду, екологічної свідомості й національної ідентичності в сучасному суспільстві.

Для досягнення поставленої мети виконано такі **завдання**:

1. Проаналізовано історичний розвиток музею від моменту заснування до сьогодення, з акцентом на ключові етапи та постаті.
2. Розкрито місію, візію та цінності музею як основи його сучасної діяльності та стратегічного планування.
3. Схарактеризовано головні функції музею (наукову, освітню, культурно-просвітницьку, охоронну, соціальну) та їх реалізацію на практиці.
4. Представлено стратегічні орієнтири розвитку музею на найближчі роки, включно з інноваційними підходами, цифровізацією та міжнародною співпрацею.
5. Окреслено роль музею у формуванні наукового світогляду, екологічної свідомості та національної ідентичності.
6. Показано значення музею як відкритого простору для діалогу між наукою, культурою та громадою.

Матеріали та методи. У дослідженні використано комплексний підхід до аналізу діяльності Палеонтологічного музею як науково-освітньої та культурної інституції. Основними матеріалами стали:

- 1) архівні джерела – документи з фондів Львівського національного університету, що висвітлюють історію становлення та розвитку музею з початку XIX ст. з першими зборами палеонтологічних і мінералогічних колекцій до офіційного створення 1905 року;
- 2) колекційні матеріали – зразки викопних решток, представлені в експозиції музею, зокрема докембрійських, палеозойських, мезозойських і кайнозойських епох;
- 3) експозиційні й освітні ресурси – інформаційні стенди, мультимедійні матеріали, інтерактивні елементи, що використовуються в музейній практиці;
- 4) інтерв'ю та експертні оцінки – свідчення науковців, викладачів і працівників музею щодо його ролі у формуванні наукового світогляду.

Методи дослідження охоплювали:

- 1) історико-аналітичний метод – для реконструкції етапів становлення музею та аналізу його внеску у розвиток палеонтології в Україні;
- 2) контент-аналіз – для вивчення змісту експозицій та освітніх програм музею;
- 3) польові спостереження – участь у музейних заходах, екскурсіях, виставках із метою оцінки взаємодії з аудиторією;
- 4) порівняльний аналіз – зіставлення діяльності музею з аналогічними установами в Україні та за кордоном.

Огляд літературних джерел. Історія становлення та розвитку Палеонтологічного музею, його наукова концепція та діяльність, визначні постаті та їх роль у формуванні колекцій, теоретичне і прикладне значення фосилій, інноваційні методи досліджень висвітлені у працях [1–19 та ін.]. Вони можуть бути зведені до таких положень:

- 1) тривала (майже 200 років) і складна історія становлення та розвитку. Відповідно до державних устроїв у краї (австро-угорського – 1772–1918 рр., польського – 1918–1939 рр., радянського – 1939–1991 рр. та сучасного, українського – з 1991 до наших днів) збір і вивчення фосилій провадили дослідники різних поколінь і національностей – австро-угорці, поляки, росіяни, українці та ін. Серед них З. Паздро, В. Зих, В. Рогаля, М. Ломніцький, Р. Зубер, Я. Чарноцький, Б. Кокошинська, Л. Горбач, В. Кудрін, В. Шеремета, О. Вялов, В. Горецький, Я. Кульчицький, Р. Лещух, А. Іваніна, В. Узюк та ін.;
- 2) значний стратиграфічний діапазон відкладів, у яких виявлено палеоорганізми (макро- і мікрофосилії). Музейні колекції і праці, опубліковані за 200 років, містять відомості про викопні флори та фауни, віковий інтервал яких охоплює майже всю фанерозойську частину та частини докембрію (архею, протерозою, венду / едіакарію) і становить від 3,8–2,4 млрд років тому до наших днів;
- 3) проведення досліджень і виявлення решток у різних структурно-тектонічних елементах осадового чохла України і світу (платформні та складчасті області, різнофаціальні відклади – континентальні, морські, перехідні);
- 4) значна географія палеонтологічних решток – походять не лише з теренів України, а й з регіонів інших континентів;
- 5) використання експонатів музею для науково-дослідних, навчально-освітніх і популяризаційних цілей.

Виклад основного матеріалу. З часу заснування й дотепер музейний заклад виконував низку функцій, які можна звести до кількох ключових напрямів (рис. 2). Чільне місце посідають традиційні – освічувати, провадити наукові дослідження, популяризувати науку серед різних верств населення.

Функції Палеонтологічного музею ЛНУ імені Івана Франка

Рис. 2. Функції Палеонтологічного музею ЛНУ імені Івана Франка

Наукова функція

1. Колекціонування, збереження та вивчення викопних решток організмів.
2. Проведення наукових досліджень у галузі палеонтології, стратиграфії, геології.
3. Публікація результатів досліджень, участь у наукових конференціях.

Освітня функція

1. Використання колекцій у навчальному процесі для студентів та учнів.
2. Проведення екскурсій, лекцій, майстер-класів для різних вікових груп.
3. Формування наукового світогляду та зацікавлення природничими науками.

Культурно-просвітницька функція

1. Популяризація знань про історію життя на Землі та її «біографію».
2. Збереження культурної та наукової спадщини.
3. Створення простору для діалогу між наукою, мистецтвом і суспільством.

Функція збереження спадщини

1. Збереження унікальних та рідкісних зразків, які мають історичну, наукову й естетичну цінність.

2. Каталогізація та реставрація музейних об'єктів.
3. Створення умов для довготривалого зберігання колекцій.

Соціальна функція

1. Формування екологічної свідомості через розуміння змін у біосфері.
2. Залучення громади до збереження природної спадщини.
3. Розвиток наукового туризму та міжкультурного обміну.

Місія Палеонтологічного музею ЛНУ імені Івана Франка полягає у збереженні, дослідженні й популяризації палеонтологічної спадщини України та світу. Музей виступає не лише як сховище унікальних викопних решток, а і як активний учасник наукового, освітнього та культурного процесу. Його діяльність спрямована на формування екологічної свідомості, наукового світогляду й національної ідентичності через діалог між минулим, сучасністю та майбутнім.

Ця місія реалізується через щоденну роботу з фондами, наукові дослідження, освітні програми, виставкову діяльність і взаємодію з громадськістю. Музей є простором, де наука стає доступною, а історія життя на Землі – зрозумілою і захопливою для кожного.

Цінності, на яких ґрунтується діяльність музею, є основою його ідентичності та стратегічного розвитку:

1. Науковість – опора на достовірні знання, доказовість, експертність, академічна доброчесність.
2. Відкритість – доступність знань для всіх, прозорість діяльності, інклюзивність.
3. Шанування спадщини – дбайливе ставлення до природних, історичних і культурних цінностей наукового об'єкта національного надбання.
4. Освітня місія – прагнення до поширення знань, розвиток критичного мислення.
5. Партнерство – співпраця з громадою, освітніми та науковими установами, міжнародними організаціями.
6. Ідентичність – утвердження української наукової традиції, культурної самобутності.

«Третя місія» Палеонтологічного музею ЛНУ імені Івана Франка полягає у служінні суспільству: наука для громади.

У межах «третьої місії» Палеонтологічний музей виконує важливу роль у формуванні відкритого, освіченого й екологічно свідомого суспільства. Його діяльність спрямована на популяризацію науки, збереження культурної та природної спадщини, а також на активну взаємодію з громадою.

Ключовими напрямками реалізації третьої місії є:

1. Науково-просвітницька діяльність:
 - проведення публічних лекцій, екскурсій, виставок, інтерактивних заходів для широкої аудиторії;
 - створення освітніх програм для шкіл, коледжів, університетів та позашкільних закладів.
2. Збереження та популяризація спадщини:
 - демонстрація унікальних палеонтологічних колекцій як частини національної та світової культурної спадщини;
 - участь у міжнародних культурно-наукових ініціативах, виставках, обмінах.
3. Формування екологічної свідомості:
 - інформування громадськості про глобальні екологічні виклики через призму історії Землі;
 - підвищення обізнаності про важливість збереження біорізноманіття та сталого розвитку.
4. Інклюзивність і доступність:
 - забезпечення рівного доступу до наукових знань для всіх соціальних груп, включно з людьми з інвалідністю;
 - розробка мультимедійних та онлайн-ресурсів для дистанційного ознайомлення з експозиціями.

5. Партнерство з громадою:

- співпраця з освітніми, культурними, громадськими та бізнес-структурами для реалізації спільних проєктів;
- підтримка ініціатив, спрямованих на розвиток наукового туризму, культурної дипломатії та міжсекторальної взаємодії.

Візія. Палеонтологічний музей бачить себе як провідний науково-освітній і культурний центр Центрально-Східної Європи, що поєднує академічну традицію з інноваційними підходами щодо збереження та презентації природної спадщини. У своїй візії музей прагне бути відкритим, інклюзивним і сучасним простором, який надихає суспільство на пізнання історії життя на Землі й усвідомлення відповідальності за її майбутнє. Це бачення передбачає активну участь у міжнародних наукових і культурних ініціативах, цифрову трансформацію музейного простору, розвиток партнерств і розширення аудиторії через нові формати взаємодії.

✦ Основні орієнтири візії:

- 1) інноваційність – упровадження сучасних технологій у музейну справу, цифровізація колекцій, створення інтерактивних експозицій;
- 2) міжнародне визнання – активна участь у глобальних наукових і культурних ініціативах, партнерство з провідними музеями та університетами світу;
- 3) освітнє лідерство – розвиток програм неформальної освіти, співпраця з навчальними закладами, підтримка молодих дослідників;
- 4) доступність і відкритість – створення інклюзивного простору для всіх відвідувачів, незалежно від віку, освіти чи фізичних можливостей;
- 5) суспільна значущість – активна роль у формуванні наукового світогляду, екологічної культури та національної ідентичності.

Стратегічна концепція Палеонтологічного музею на 2025–2030 роки (рис. 3).

1. Розвиток наукової діяльності:

- розширення наукових досліджень на основі музейних фондів;
- публікація результатів у міжнародних виданнях;
- створення умов для молодих дослідників.

2. Освітня та просвітницька діяльність:

- розробка нових освітніх програм для різних вікових груп;
- створення інтерактивних експозицій та цифрових ресурсів;
- проведення регулярних публічних заходів.

3. Цифровізація та модернізація:

- оцифрування колекцій і створення онлайн-доступу;
- впровадження сучасних технологій у музейну інфраструктуру;
- розробка мобільного додатка або віртуального туру.

4. Міжнародна співпраця:

- участь у міжнародних виставках, конференціях, грантових програмах;
- партнерство з музеями й університетами за кордоном.

5. Зміцнення зв'язків з громадою:

- розширення співпраці з освітніми закладами, громадськими організаціями;
- залучення волонтерів, меценатів, спонсорів;
- проведення заходів, що сприяють розвитку наукового туризму.

Висновки. Палеонтологічний музей ЛНУ імені Івана Франка – це не лише один із найдавніших природничих музеїв України, а й живий інтелектуальний простір, що поєднує науку, освіту, культуру та громадську взаємодію. Упродовж 120 років він виконує свою

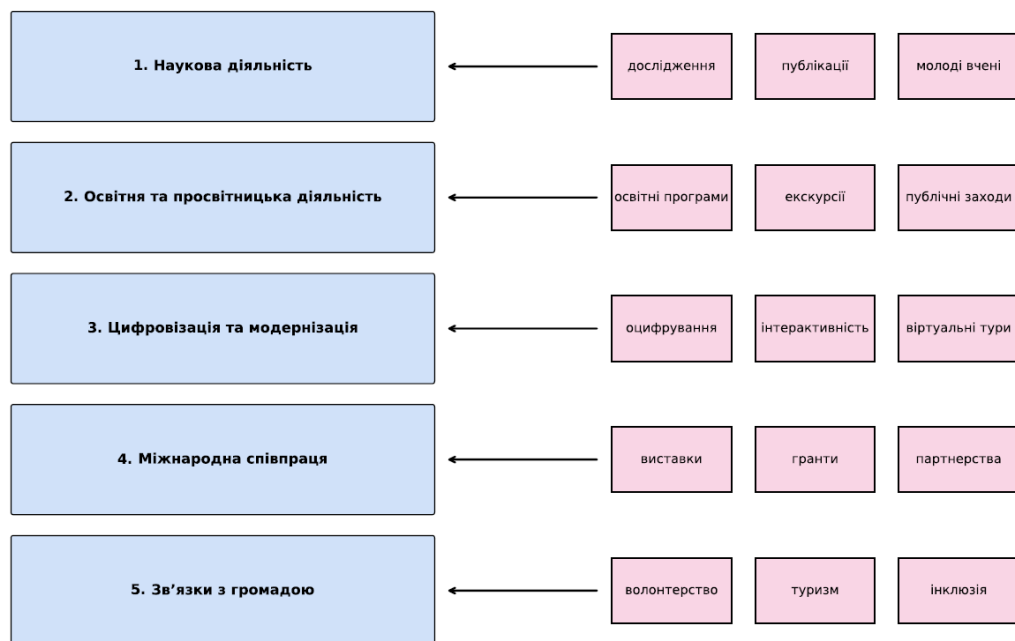

Рис. 3. Стратегічна концепція Палеонтологічного музею на 2025–2030 роки

місію з гідністю – зберігає унікальні зразки викопних організмів України та світу, формує науковий світогляд і сприяє розвитку екологічної свідомості.

Аналіз місії, візії, цінності та стратегічних орієнтирів музею свідчить про його здатність не лише зберігати спадщину, а й активно реагувати на виклики сучасності. Музей трансформується у відкриту, інноваційну інституцію, яка прагне бути доступною для кожного – від школяра до науковця, від туриста до дослідника.

У ювілейний рік музей постає як символ вірності науковим традиціям, культурній ідентичності та відповідального ставлення до минулого. Його стратегічне бачення на найближчі роки – це не лише план розвитку, а й запрошення до діалогу між поколіннями, епохами та світоглядами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Геологічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка (1945–2010) : довідково-інформаційне видання. П. Білоніжка [та ін.]. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 518 с.
2. Геологічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка (1945–2020) : довідково-інформаційне видання. П. Білоніжка [та ін.]. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 208 с.
3. Геологічний музей Львівського державного університету ім. Івана Франка : короткий путівник. О. С. Вялов [та ін.]. Львів, 1956. 46 с.
4. Волошиновська О., Гоцанюк Г., Іваніна А., Лещух Р., Мар'яш І. Палеонтологічному музею у Львівському національному університеті імені Івана Франка – 110 років. *Стратотипові розрізи фанерозойських відкладів України: сучасний стан палеонто-*

- логічної вивченості та перспективи подальших досліджень і Палеонтологічна освіта та палеонтологічні колекції : матеріали XXXVI сесії Палеонтологічного товариства НАН України (Львів – Київ), 24–26 вересня 2015 р. Львів – Київ, 2015. С. 10–11.
5. Волошиновська О., Гоцанюк Г., Лещух Р., Іваніна А. Палеонтологія в Львівському національному університеті імені Івана Франка (80 років кафедри історичної геології та палеонтології). *Проблеми стратиграфії фанерозою України : матеріали конф.* Київ, 2004. С. 268–271.
 6. Вялов О. С. Сліди життєдіяльності організмів та їх палеонтологічне значення. Київ : Наук. думка, 1966. 165 с.
 7. Тузяк Я., Кірчанова О. Від палеонтологічних колекцій до наукового об'єкта національного надбання: Палеонтологічний музей ЛНУ імені Івана Франка – скарбниця природних, історичних, культурних і духовних цінностей : путівник. Львів, 2025. 32 с.
 8. Тузяк Я. Визначні постаті в історії Палеонтологічного музею ЛНУ імені Івана Франка та їх роль у формуванні колекцій. *Від мінералогії і геогнозії до геохімії, петрології, геології та геофізики: фундаментальні і прикладні тренди ХХІ століття : зб. тез конф.* (Київ, 25–27 вересня 2024 р.). Київ, 2024. С. 42–45.
 9. Тузяк Я. Значення Палеонтологічного музею у збереженні природної, культурної, історичної й духовної спадщини України: До 120-річчя заснування Палеонтологічного музею Львівського національного університету імені Івана Франка. *«Євтексовські читання» : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф.* (Кривий Ріг, 4 квітня 2025 р.). Кривий Ріг : Видавничий центр Криворізького національного університету, 2025. С. 21–28.
 10. Тузяк Я., Кірчанова О. Палеонтологічний музей Львівського національного університету імені Івана Франка – від скарбниці природних цінностей до наукового об'єкта національного надбання. *Геологічні музеї і колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі : матеріали II наук.-практ. міжнар. конф.* (Львів, 10–13 квітня 2025 р.). Львів : Каменяр, 2025. С. 8–10.
 11. Тузяк Я., Ціхонь С., Шило Є., Бубняк І. Сучасні техніки віртуальної палеонтології як напрям розвитку музейного туризму: переваги та перспективи застосування. *Геотуризм: практика і досвід : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф.* (Львів, 25–28 квітня 2024 р.). Львів : Каменяр, 2024. С. 137–139.
 12. Buynevich I.V., Tuzyak Ya.M. Vertebrate footprints from the LVIV collection: color-intensity analysis of photographic images. *Current Trends in Scientific Research Development : Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference.* Boston, USA : BoScience Publisher, 2024. P. 195–200.
 13. Buynevich I.V., Khasiotis S.T., Davydov A.V., Tuzyak Ya.M., Ridush B.T., Pelletier N. Colorful traces: rapid image color-intensity analysis in ichnological and zoogeomorphological research. *GSA Northeast and North Central Sections : Abstracts with Programs.* Erie, PA, 2025. Vol. 57, No. 3. DOI: 10.1130/abs/2025NE-406963.
 14. Buynevich I., Tuzyak Ya., Hasiotis S. Ichnological exhibits and rapid image-based analysis of trace fossils. *Геологічні музеї і колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі : матеріали II наук.-практ. міжнар. конф.* (Львів, 10–13 квітня 2025 р.). Львів : Каменяр, 2025. С. 78–79.
 15. Tuzyak Ya. Conceptual and theoretical model of Natural Museums in the paradigm of modern education. *The XXVI International Science Conference “Topical issues of practice and science”* (London, May 18–21, 2021). London, 2021. P. 150–153.
 16. Tuzyak Ya. From living organisms to fossils. The importance of fossils to society. *Natural sciences and their importance for society : International scientific conference* (Riga, March 6–7, 2024). Riga : Baltija Publishing, 2024. P. 39–42. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-413-9-11>.

17. Tuzyak Ya. Paleontological Museum of Lviv National University on the verge of millennia: history, stages of formation, modern state. *International scientific and practical conference "Challenges, threats and developments in biology, agriculture, ecology, geography, geology and chemistry": conference proceedings* (Lublin, July 2–3, 2021). Lublin : Baltija Publishing, 2021. P. 186–190.
18. Tuzyak Ya. Paleontological Museum of LNU: prerequisites for creation, formation stages, substantiation of the value of collections and expositions, its importance to society, *The 2nd International scientific and practical conference "Modern directions of scientific research development"* (Chicago, August 4–6, 2021). Chicago : BoScience Publisher, 2021. P. 133–143.
19. Tuzyak Ya. [et al.]. From paleontological collections to the Paleontological Museum of Lviv University as an object of historical, cultural and natural values. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2021. No. 30 (4). P. 781–793. DOI: <https://doi.org/10.15421/112172>.

REFERENCES

1. Bilonizhka, P., Matkovskii, O., Pavlun, M., & Slyvko, Ye. (2010). *Heolohichniy fakultet Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka (1945–2010): dovidkovo-informatsiine vydannya [Faculty of Geology, Ivan Franko National University of Lviv (1945–2010): Reference and informational publication]*. Vydavnychyy tsentr LNU im. I. Franka.
2. Bilonizhka, P., Matkovskii, O., Pavlun, M., Slyvko, Ye., & Ivanina, A. (2020). *Heolohichniy fakultet Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka (1945–2020): dovidkovo-informatsiine vydannya [Faculty of Geology, Ivan Franko National University of Lviv (1945–2020): Reference and informational publication]*. Vydavnychyy tsentr LNU im. I. Franka.
3. Voloshynovska, O., Hotsanyuk, H., Ivanina, A., Leshchukh, R., & Mariash, I. (2015). Paleontolohichnomu muzeyu u Lvivskomu natsionalnomu universyteti imeni Ivana Franka – 110 rokiv [The Paleontological Museum at the Ivan Franko National University of Lviv – 110 years]. In *Stratotypovi rozrizy fanerozoiskyykh vidkladiv Ukrainy: suchasnyi stan paleontolohichnoi vyvchenosti ta perspektyvy podalshykh doslidzhen i Paleontolohichna osvita ta paleontolohichni kolektsii – Stratotype sections of Phanerozoic deposits in Ukraine: Current state of paleontological study and prospects for further research* (pp. 10–11). Lviv – Kyiv.
4. Voloshynovska, O., Hotsanyuk, H., Leshchukh, R., & Ivanina, A. (2004). Paleontolohiya v Lvivskomu natsionalnomu universyteti imeni Ivana Franka (80 rokiv kafedri istorychnoi heolohii ta paleontolohii) [Paleontology at the Ivan Franko National University of Lviv (80 years of the Department of Historical Geology and Paleontology)]. In *Problemy stratihrafiy fanerozou Ukrainy – Problems of Phanerozoic Stratigraphy in Ukraine* (pp. 268–271). Kyiv.
5. Vialov, O.S., Venglinskii, I.V., Holev, V.T., Horetskii, V.A., Horbach, L.P., & Kudrin, L.N. (1956). *Heolohichniy muzey Lvivskoho derzhavnoho universytetu im. Ivana Franka: korotkyi putivnyk [Geological Museum of the Ivan Franko State University of Lviv: A brief guide]*. Lviv.
6. Vialov, O.S. (1966). *Slidy zhytteydiialnosti organizmiv i iyykh paleontologichne znachennia [Traces of organism activity and their paleontological significance]*. Naukova dumka.
7. Tuzyak, Ya., & Kirchanova, O. (2025). Vid paleontolohichnykh kolektsii do naukovoho obiekta natsionalnoho nadbannia: Paleontolohichniy muzei LNU imeni Ivana Franka – skarbnytsia pryrodnykh, istorychnykh, kulturnykh i dukhovnykh tsinnosti. Do 120-richchia zasnuvannia Paleontolohichnoho muzeu Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka [From Paleontological collections to a national scientific treasure: The Paleontological Museum of the Ivan Franko National University of Lviv – A treasury of natural, historical,

- cultural, and spiritual values. On the occasion of the 120th anniversary of the founding of the Paleontological Museum of the Ivan Franko National University of Lviv]. Lviv.
8. Tuzyak, Ya. (2024). Vyznachni postati v istorii Paleontolohichnoho muzeyu LNU imeni Ivana Franka ta ikh rol u formuvanni kolektsii [Prominent figures in the history of the Paleontological Museum of the Ivan Franko National University of Lviv and their role in the formation of its collections]. In *Vid mineralohii i heohnozii do heokhimii, petrohrافی, heolohii ta heofizyky: fundamentalni i prykladni trendy XXI stolittia – From Mineralogy and Geognosy to Geochemistry, Petrology, Geology, and Geophysics: Fundamental and Applied Trends of the 21st Century* (pp. 42–45). Kyiv.
 9. Tuzyak, Ya. (2025). Znachennia Paleontolohichnoho muzeu u zberezheni pryrodnoi, kulturnoi, istorychnoi i dukhovnoi spadshchyny Ukrainy: Do 120-richchia zasnuvannia Paleontolohichnoho muzeyu Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka [The significance of the Paleontological Museum in preserving Ukraine's natural, cultural, historical, and spiritual heritage: On the occasion of the 120th anniversary of the founding of the Paleontological Museum of the Ivan Franko National University of Lviv]. In *Yevtyekhovskii chytannia* (pp. 21–28). Kryvyi Rih: Vydavnychyy tsentr KNU.
 10. Tuzyak, Ya., & Kirchanova, O. (2025). Paleontolohichnyi muzei Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka – vid skarbnysy pryrodnykh tsinnosti do naukovoho obyektu natsionalnoho nadbannia: Do 120-richchia stanovlennia paleontolohichnykh nauk na terenakh Zakhodu Ukrainy [The Paleontological Museum of the Ivan Franko National University of Lviv – From a treasury of natural values to a national scientific heritage site: On the occasion of the 120th anniversary of the development of paleontological sciences in Western Ukraine]. In *Heolohichni muzei i kolektsii: ikh rol v nautsi, osviti ta turyzmi* (pp. 8–10). Lviv: Kameniar.
 11. Tuzyak, Ya., Tsihon, S., Shylo, Ye., & Bubniak, I. (2024). Suchasni tekhniki virtualnoi paleontolohii yak napriam rozvytku muzeinoho turyzmu: perevahy ta perspektyvy zastosuvannia [Modern techniques in virtual Paleontology as a direction for the development of museum tourism: Advantages and prospects for application]. In *Heoturyzm: praktyka i dosvid* (pp. 137–139). Lviv: Kameniar.
 12. Buynevich, I.V., & Tuzyak, Ya. (2024). Vertebrate footprints from the Lviv collection. In *Current Trends in Scientific Research Development* (pp. 195–200). BoScience Publisher.
 13. Buynevich, I.V., Khasiotis, S.T., Davydov, A.V., Tuzyak, Ya.M., Ridush, B.T., & Pelletier, N. (2025). Colorful traces. *GSA Northeast and North Central Sections: Abstracts with Programs*, 57 (3). <https://doi.org/10.1130/abs/2025NE-406963>.
 14. Buynevich, I., Tuzyak, Ya., & Hasiotis, S. (2025). Ichnological exhibits. In *Heolohichni muzei i kolektsii: ikh rol v nautsi, osviti ta turyzmi* (pp. 78–79). Lviv: Kameniar.
 15. Tuzyak, Ya. (2021a). Conceptual and theoretical model of Natural Museums in the paradigm of modern education. In *The XXVI International Science Conference* (pp. 150–153). London.
 16. Tuzyak, Ya. (2024). From living organisms to fossils. The importance of fossils to society. In *Natural Sciences and Their Importance for Society* (pp. 39–42). Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-413-9-11>.
 17. Tuzyak, Ya. (2021b). Paleontological Museum of Lviv National University on the verge of millennia: history, stages of formation, modern state. In *Challenges, Threats and Developments in Biology* (pp. 186–190). Baltija Publishing.
 18. Tuzyak, Ya. (2021c). Paleontological Museum of LNU: prerequisites for creation, formation stages, substantiation of the value of collections and expositions, its importance to society. In *Modern Directions of Scientific Research Development* (pp. 133–143). BoScience Publisher.
 19. Tuzyak, Ya.M., Ivanina, A.V., Hotsanyuk, H.I., Shaynoha, I.V., & Cherniak, A.Ya. (2021). From paleontological collections to the Paleontological Museum of Lviv University as an object of historical, cultural and natural values. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 30 (4), 781–793. <https://doi.org/10.15421/112172>.

THE FUTURE OF THE PALEONTOLOGICAL MUSEUM THROUGH THE LENS OF THE PAST: ON THE 120TH ANNIVERSARY OF THE FOUNDING OF THE PALEONTOLOGICAL MUSEUM OF THE IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV AS A CENTER OF SCIENCE, EDUCATION, CULTURE, AND IDENTITY

Yaryna Tuzyak

*Ivan Franko National University of Lviv,
Hrushevskogo Str., 4, Lviv, Ukraine, 79005*

This article presents a comprehensive analysis of the historical development, current state, and strategic prospects of the Paleontological Museum of the Ivan Franko National University of Lviv, which celebrates its 120th anniversary in 2025. It outlines the stages of the museum's formation as a scientific and educational center that plays a significant role in shaping academic traditions and preserving Ukraine's natural heritage. Special attention is given to the museum's mission, vision, values, and key functions, particularly its role in popularizing paleontological knowledge, fostering scientific thinking among youth, and promoting interdisciplinary interaction between science, education, and culture.

The article examines the museum's contribution to the development of ecological awareness, support for sustainable development, and integration into the international scientific and cultural space. It highlights educational initiatives, scientific research, exhibition activities, and collaboration with other museums, universities, and civil society organizations. The museum is also considered as a platform for informal education, scientific communication, and cultural dialogue. The article emphasizes the importance of the museum as a dynamic institution that combines tradition with innovation, preserves unique, rare, and valuable specimens of fossil fauna and flora for future generations, and contributes to the formation of national identity through the lens of natural history.

Key words: Paleontological Museum, Ivan Franko National University of Lviv, scientific heritage, museum mission, strategic vision, science communication, natural history, public engagement, cultural identity, education, Ukraine.

Дата надходження статті: 26.06.2025

Дата прийняття статті: 18.07.2025

Опубліковано: 07.10.2025